

ԱՊԱԳԻՆ

ԽԳ. ՏԱՐԻ ԹԻ 2402 ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ 18 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 2023
• VOL. XLIII, NO 2402 • 18 SEPTEMBRE 2023 • MONDAY, 18 SEPTEMBER 2023

KOMITAS
SALON FUNÉRAIRE

Entrusted for over 25 years

Journey Home™ coverage included with new pre-arrangement contracts* (\$595 value)

www.komitas.ca (514) 331-0400

ՂԱԻԹ ԲԱԲԱՅԵԱՆ. «ԲԵՐՁՈՐԻ ՄԻՋԱՆՑՔԸ ԲԱՆԱԼՈՒ ՈՒՂՈՒԹԵԱՄԲ ԲԱՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԿԸ ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒՄ, ԴԵՌ ՆՈՐՈՒԹԻՒՆ ԶԿԱՅ»

Բերձորի միջանցքը բանալու ուղղությամբ այս պահուն ալ բանակցությունները կը շարունակուին, դեռ նորություն չկայ: Այս մասին NEWS.am-ին յայտնած է Արցախի Հանրապետության Նախագահի խորհրդական Դաւիթ Բաբայեան: Ան նշած է, որ կը սպասեն նորություններու, դեռ չեն գիտեր բանակցությունները ինչ արդիւնք պիտի տան:

Նշենք, որ երեքշաբթի 12 Սեպտեմբերին, Ադրամի ուղղությամբ Արցախ մտաւ մէկ բեռնատար ռուսական մարդասիրական օգնութիւնը, որմէ ետք, ըստ համաձայնութեան, պէտք է բացւեր Բերձորի միջանցքը, սակայն անիկա մինչեւ հիմա փակ է:

ՖՐԱՆՍԱՆ ԵԱՅԿ-ԻՆ ԿՈՉ Կ'ՆԵ ԱՐԴԻՒՆԵՐԻ ՀԱՍՆԵԼՈՒ ԲԵՐՁՈՐԻ ՄԻՋԱՆՑՔԻ ԲԱՅՍԱՆ

Ֆրանսան ԵԱՅԿ-ին կոչ կ'ընէ արդիւնքի հասնելու Բերձորի միջանցքի բացման: Այս մասին, ըստ ԵԱՅԿ-ի մէջ Ֆրանսայի ներկայացուցչութեան, յայտարարած է կազմակերպութեան մէջ Ֆրանսայի դեսպանը:

«Նախագահ Էմանուէլ Մաքրոնի յանձնարարութեամբ Ֆրանսան կոչ կ'ընէ ԵԱՅԿ-ին հասնելու Բերձորի միջանցքի անյապաղ բացման եւ կ'ընդգծէ Լեռնային Ղարաբաղի ժողովուրդին կարիքները բարարելու համար անյապաղ միջոցներ ձեռնարկելու անհրաժեշտութիւնը», - ըսած է Ֆրանսայի դեսպանը:

ԽԱԻԹԵՐ ԿԱՐՍԻԱ. «ՄԵՆՔ ԶԵՆՔ ԿՐՆԱՐ ԱՅՆ ՈՒՂՈՒԹԵԱՄԲ ՆԱՅԻԼ, ԵՐԲ ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՈՐԴԸ ԱՐՑԱՒԻ ՄԵՋ ԿԸ ՏԱՌԱՊԻ ՄԱՐԴԱՅՆԱԿԱՆ ՃԳՆԱԺԱՄԷ»

Ուրուկուէյի պաշտպանութեան նախարար Խալիեր Կարսիան Պուենոս Այրեսի մէջ ՄԱԿ-ի խաղաղարար գործողութիւններուն նուիրուած Լատինական Ամերիկայի եւ Գարիպեան աւազանի համաժողովին ժամանակ անդրադարձած է Ատրպէյճանի կողմէ Լեռնային Ղարաբաղի շրջափակման: Այս մասին յայտնած է Diariorarmenia-ն:

«Մենք չենք կրնար այլ ուղղությամբ նայիլ, երբ հայ ժողովուրդը Արցախի մէջ կը տառապի մարդկայնական ճգնաժամէ՝ Բերձորի միջանցքի փակումէն ետք մարդու իրաւունքներու ոտնահարումներուն պատճառով: Եթէ խաղաղութեան այս ցամաքամասը, որ կը միաւորէ մեզ եւ որ մենք կ'ընդունինք, իսկապէս ցամաքամաս է առաջնորդի կոչումով, ուստի անիկա չի կրնար չդատապարտել խաղաղութեան եւ մարդու իրաւունքներու դէմ ոտնձգութիւնները, որոնք կ'իրականացուին Ուքրանիոյ մէջ ռուսական ներխուժումէն ի վեր, ինչպէս նաեւ մարդու իրաւունքներու խախտումները, որոնց հետեւանքները կը կրէ հայ ժողովուրդը», - յայտարարած է Խալիեր Կարսիան:

Շաբաթ՝ 9 Սեպտեմբեր 2023-ին, Արցախի Հանրապետության Ազգային Ժողովի արտահերթ նիստին գործող պետական նախարար Սամուէլ Շահրամանեան ընտրուեցաւ Արցախի Հանրապետության Նախագահ: Յաջորդ օրը Նորընտիր Նախագահը երդում կատարեց՝ ձեռքը դնելով Սահմանադրութեան եւ 17-րդ դարու Աւետարանին վրայ: Սոյն առթիւ կը հրատարակենք Ռամկավար Ազատական Կուսակցութեան Գերագոյն Խորհուրդի եւ Ռամկավար Ազատական Կուսակցութեան Համադրուած Մամուլի Համախումբի շնորհաւորական նամակները (տեսնել էջ 1), Նոյնպէս՝ ԹԵՔԵԱՆ Մշակութային Միութեան Միացեալ Նահանգներու եւ Գանատայի Կեդրոնական վարչութեան նամակը (տեսնել էջ 3):

ՌԱՄԿԱՎԱՐԱԶԱՏԱԿԱՆ
ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ
ԳԵՐԱԳՈՅՆ ԽՈՐՀՈՐԴ

ARMENIAN DEMOCRATIC
LIBERAL PARTY
SUPREME COUNCIL

755 Mount Auburn Street
Watertown, MA 02472 USA
Պոստով 12 Սեպտ. 2023

Մեծարգոյ Տիար Սամուէլ Շահրամանեան Նորընտիր Նախագահ Արցախի Հանրապետության Ստեփանակերտ

Յանուն Ռամկավար Ազատական Կուսակցութեան Գերագոյն Խորհուրդի, ջերմագինս կը շնորհաւորենք Ձեզ Արցախի Հանրապետության Նախագահ ընտրուելու առիթով եւ կը մաղթենք ուժ, կարողութիւն եւ կամք՝ յաղթահարելու հերոսական Արցախին դիմագրաւած ներկայ ճգնաժամային մարտահրաւերները:

Նոյն առիթով կը շնորհաւորենք նաեւ Արցախի Հանրապետության խորհրդարանը եւ բովանդակ արցախահայութիւնը իրենց իմաստութեան, պետականօրէն եւ ազգային բարձր գիտակցութեամբ տնօրինելու իր ինքնադեկլարման, ինքնիշխանութեան եւ ինքնապահպան դժուարագոյն խնդիրները:

Զօրակցութիւն յայտնելով Ձեր գլխաւորութեամբ գործող իշխանութեան եւ հերոսական արցախահայութեան, կը վստահեցնենք, Պարոն Նախագահ, որ Ռամկավար Ազատական Կուսակցութեան Գերագոյն Խորհուրդը իր լայն շրջանակներով եւ աշխարհասփիռ անդամներով, պիտի շարունակէ իր աշխատանքները շարունակական թափով, ի խնդիր Արցախի պետականութեան ու ժողովուրդի պաշտպանութեան եւ բարօրութեան:

Յաջողութիւն մաղթելով Ձեր դժուարին առաքելութեան՝
Կը խնդրենք ընդունիլ մեր յարգանաց հաւաստիքը:

Ռամկավար Ազատական Կուսակցութեան
Գերագոյն Խորհուրդ

ՌԱՄԿԱՎԱՐ ԱԶԱՏԱԿԱՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ
ՀԱՄԱԴՐՈՒԾ ՄԱՄՈՒԼԻ ՀԱՄԱՆՍԲՈՒՄ

Տիար Սամուէլ Շահրամանեան Վսեմաշուք Նորընտիր Նախագահ Արցախի Հանրապետության Ստեփանակերտ - ԱՅ

Վսեմաշուք Պրն. Շահրամանեան,

Յանուն Ռամկավար Ազատական Կուսակցութեան Համադրուած Մամուլի համախմբումին, սրտանց կը շնորհաւորենք Ձեզ, Արցախի Հանրապետության Նախագահ ընտրուելուն հպարտառիթ պատեհութեան համար: Առ այս Ձեզի կը մաղթենք ուժ, կարողութիւն եւ կամք՝ յաղթահարելու համար հերոսական Արցախին, իր նորագոյն պատմութեան այս շրջանին դիմագրուած ճգնաժամային մարտահրաւերները:

Նոյն առիթով կը շնորհաւորենք նաեւ Արցախի Հանրապետության Ազգային Ժողովը եւ բովանդակ արցախահայութիւնը, իմաստութեամբ, պետականամետ պահուածքով եւ ազգային բարձր գիտակցութեամբ տնօրինելու ինքնադեկլարման, ինքնիշխանութեան եւ ինքնապահպանման դժուարագոյն սակայն մարդկային արդարացի իրաւունքները հետապնդելը:

Զօրակցութիւն յայտնելով Ձեր գլխաւորութեամբ գործող Արցախի իշխանութեան եւ հերոսական արցախահայութեան, կը վստահեցնենք Ձեզի, Պարոն Նախագահ, որ Ռամկավար Ազատական աշխարհասփիռ մամուլի մեր օրգանները, իրենց խմբագրակազմերով, աշխատակիցներով եւ բազմազան ընթերցողներու լայն շրջանակներով շարունակական թափով յառաջ պիտի մղեն իրենց զօրակցական քարոզչական աշխատանքները, ի խնդիր Արցախի պետականութեան ամրապնդումին ու իր քաջարի ժողովուրդին պաշտպանութեան եւ բարեյաջող գոյերթին:

Յաջողութիւն մաղթելով Ձեր ազգանուէր դժուարին առաքելութեան, կը խնդրենք ընդունիլ մեր յարգանաց հաւաստիքն ու ամբողջական նեցուկի երաշխիքը:

ՌԱՄԿԱՎԱՐ ԱԶԱՏԱԿԱՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ
ՀԱՄԱԴՐՈՒԾ ՄԱՄՈՒԼԻ ՀԱՄԱՆՍԲՈՒՄ

ԺԱՄ Է ՍՓԻՌՔԻ ԻՆՔՆԱԿԱԶՄԱԿԵՐՊՄԱՆ

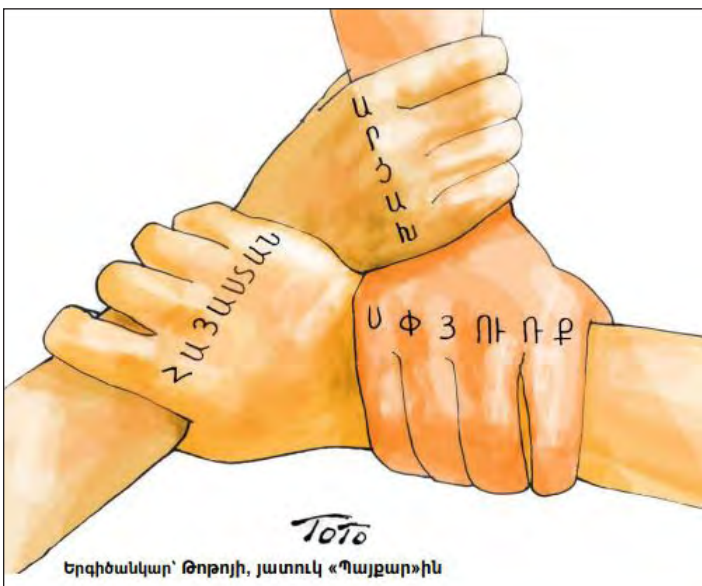
ՅԱԿՈՒ ԱՐԵՏԻՔԵՆ

Յառեւելալ բացատրութիւններու պէտք չկայ հաստատելու համար, թէ համազգային մեր գլխաւոր հարցը, ճակատագրական խնդիրը կայ ու կը մնայ եւ գոնէ տեսանելի ապագայի համար պիտի մնայ հայոց պետականութեան պահպանման եւ հզօրացման պարտականութիւնը: Ազգային միւս բոլոր հարցերը կը ստորադասուին ասոր, բոլոր ջանքերու արդիւնաւորումը պայմանաւորուած են ասով: Առաւել եւս այսօր, երբ վտանգուած է նոյնիսկ այդ պետականութիւնը, ներառեալ կիսատուած-կծկուած Արցախը, որուն գոյութիւնը, որպէս ժողովուրդ եւ պետական միաւոր, վտանգուած է առաւել քան երբեք:

Երեսուն տարի շարունակ խօսեցանք ու շեփորեցինք Հայաստան-Արցախ-Սփիւռք եռամիասնութեան գաղափարը: Համահայկական մեր ջանքերուն մէկ կարեւոր մասը, այո՛, կեդրոնացուցինք Արցախը ազատագրելու, շէնցնելու վրայ: Հայ մարդը, հայաստանցի, արցախցի թէ սփիւռքահայ, իր արիւնը տուաւ, ապա նաեւ իր քրտինքը, դրամը, գիտելիքը: Այլ հարց՝ թէ որքանո՞վ տուաւ, ի՞նչ տըլաւ ու ե՞րբ տուաւ: Վերջինը կարեւոր է: «Հայաստան» հիմնադրամի վիճակագրութիւնը՝ շատ պերճախօս: Սկզբնական շրջանին՝ բաւարար, բայց հետզհետէ՝ նուազող տարողութեամբ: Խօսքը սփիւռքահայութեան չի վերաբերի միայն, այլեւ՝ ամբողջ հայութեան, ներառեալ՝ յաջորդական կառավարութիւններն ու կառավարիչները, ներառեալ տակաւին գործող կառավարութիւնը, որ հայկական բանակի սպառազինումը «շփոթեց» զինուորներու վարտիկ ունենալու եւ լայն ուտելուն հետ: Նաեւ՝ «թըռչող դագաղներուն» հետ, այսինքն՝ թանկարժէք, առանց հրթիռի գնում ՏՄ-35 ռազմօդանաւերուն հետ, որոնք պատերազմի ընթացքին երբեք օդ չբարձրացան: Ինչպէս ռուսական «Իսկէնտեր» հրթիռարձակները, գնում Նախորդ իշխանութեան օրօք, քանզի չունէին GPS համակարգը՝ լեռներու վրայէն ու ձորերու մէջէն սուրալու եւ խոցելու թշնամիին գլխաւոր թիրախները: Աւելին՝ դաս չբաղեցինք 2016-ի քառօրեայ պատերազմէն, ուր թշնամիին օգտագործեց drone-ները, առանց օդաչուի սարքերը, որոնք հետագային, 2020-ի 44-օրեայ պատերազմին, թըրքական «պայրաքտար»ներու ներմուծմամբ, ռազմի դաշտին վրայ փոխեցին ամբողջ վիճակը ի վնաս մեզի: Այլ խօսքով՝ թշնամիին՝ թուրքն ու ազերին, մեզի յաղթեց գիտական այն զինատեսակներով, որոնց գիտութիւնը մենք ունէինք կամ կրնայինք ունենալ տակաւին խորհրդային տարիներէն ի վեր:

Յաղթանակի դափնիներուն վրայ պառկիլ-հանգստանալը դարձուցեր ենք մեր սովորութիւնը, եւ յարափոփոխ աշխարհի սրընթաց վազքը դուրս է մնացեր մեր տեսադաշտէն՝ երբ հարցը կը վերաբերի մեր ազգային հարցերուն: Պահ մը մոռացութեան տուինք նոյնիսկ թուրք-թաթարական հին եւ միշտ նոր ծրագիրը՝ փան-թուրքիզմն ու համաթուրանականութիւնը, որուն զոհը դարձեր էինք դար մը առաջ՝ զանազան հանգրուաններով, մեծ ու «փոքր» կոտորածներով եւ ի վերջոյ Տեղասպանութեամբ եւ հայրենազրկումով: Մտածեցինք՝ 21-րդ լուսաւորեալ, մարդու եւ ժողովուրդներու իրաւունքներու պաշտպանաձեռութեան, ժողովրդավարութեան գերակայութեան այս դարուն ոչ մէկը եւ ոչինչ կրնայ սպառնալ մեզի նոր բնաջնջումով: Եւ ահա՛, հիմա այդ իրականութեան առջեւ ենք՝ մեր սովալլով շրջափակուած Արցախով, մեր խոցելի դարձած սահմաններով, մեր վտանգուած պետականութեամբ:

Արցախահայութեան օրհասական վիճակը իսկապէս յուզեց մեզ, որեւէ ձեռով օգնութեան փութալու, մեր ընդվզումն ու բողոքը յայտնելու ջանքերը չպակսեցան մեզի: Պէյրութ, Նիւ Եորք, Թեհրան, Ռաշինկթըն, Մոնթրէալ, Կըլենտէյլ, Պուէնոս Այրես, Լոնտոն, Մանչեսթըր եւ այլուր բողոքի ցոյցեր եղան, բողոքագիրներ յղուեցան, ճամբաներ գոցուեցան, նոյնիսկ քարկոծում՝ լիբանանեան ձեռով: Լոս Անճելըսի մէջ Ատրայէճանի հիւպատոսարանի շէնքը շրջափակուեցաւ եւ դիմացի հրապարակը նոր անունով կըքուեցաւ՝ Արցախի Հանրապետութիւն: Այդ շարժումներուն մեծամասնութիւնը, ինչպէս դիտել կու տար ընկերներէս մէկը, գերազանցապէս նախկին հայաստանցիներու մասնակցութեամբ եւ մղումով եղաւ: Մինչդեռ

ամբողջ հայաշխարհն էր յուզուած, զայրացած: Բայց աշխարհը զայն չտեսաւ: Չտեսաւ այն ոյժն ու թափը, զոր ունինք, բայց չենք գիտեր գործածել: Ու ճիշդ ատոր համար մարդիկ մեզ չարախնդրօրէն կ'ամ կ'արեկցութեամբ կ'ը նկատեն՝ Անուժ Ներուժ:

Ու որպէսզի պատկերը ըլլայ ամբողջական՝ խոստովանինք նաեւ մեր «պետական» ամօթը, որ կը շարունակուի հինգ տարի շարունակ՝ հետզհետէ աւելի տխմար դրսեւորումներով:

Մենք դժգոհ էինք այսպէս կոչուած նախկիններէն՝ իրենց ինքնակեդրոնութեան, ցուցադրականութեան, մարդիկն ու կազմակերպութիւնները ըստ անոնց նիւթական կարողութեան գնահատելու եւ սփիւռքահայութեան կարիքներուն ոչ համարժէք մօտեցման համար: Բայց անոնք, այդ «նախկիններ», կրցան, գոնէ, ստեղծել կամ նախաձեռնել համազգային հիմնադրամ, մասնագիտական յանձնաժողովներ եւ, ա մենակարեւորը, կէ դրոնական մարմիններ, որոնց փառապսակը դարձաւ Մեծ Եղեռնի 100-ամեակի կեդրոնական վարչութիւնը, որ, ինչպէս վերջին ժողովին կը յայտարարէր 3-րդ նախագահ Սերժ Սարգսեանը, սահմանուած էր դառնալու Հայաստան-Արցախ-Սփիւռք եռամասնական տեսական ղեկավարութիւնը:

Մինչդեռ այժմ ունինք միազուլիս, այսինքն՝ անզուլիս եւ անպատասխանատու «կառոյց» մը, որ Արցախը լքած է Թուրքի երախին, իսկ Սփիւռքը՝ բախտի քմահաճոյքին:

Վաղուց ժամանակն է արդէն որ Սփիւռքը ինքզինք կազմակերպէ, ինքզինք օժտէ կեդրոնական համակարգող կամ նման մարմինով մը: Ֆրանսահայութիւնը ունի այդ փորձը, 20-էն աւելի կազմակերպութիւններու մասնակցութեամբ: Լիբանանահայութիւնը նոյնպէս ունի, սակայն միայն կուսակցութիւններու ընդգրկումով: Լաւագոյն փորձը ունեցած է Ամերիկայի հայութիւնը՝ ի դէմս Ամերիկայի Հայկական Համագումարին, որ դժբախտաբար փլուզուեցաւ, երբ գլխաւոր donor-ները դարձան գլխաւոր ղեկավարները անոր, իսկ Քաֆեսճեան անձը տապալեց Ռաշինկթընի Տեղասպանութեան թանգարանի հրաշալի ծրագիրը: Յատկապէս 90-ականներուն այդ կազմակերպութիւնը, մասնակցութեամբ կենսունակ բոլոր՝ կուսակցական եւ բարեսիրական կազմակերպութիւններու, շատ ազդու գործունէութիւն ունեցաւ հայկական շահերը պաշտպանելու տեսակէտէ: շետեաբար ճիշդ պիտի ըլլար վերստին ուժերը հաւաքել Ամերիկայի, ներառեալ Գ անատան, տարածքին, նկատի ունենալով այդ երկիրներուն դիրքն ու ազդեցութիւնը մեր տարածաշրջանի համար:

Նոր աղետներ կը սպասեն մեր ժողովուրդին, նոր եւ դժուար յաղթահարելի մարտահրաւերներ ունինք, որոնք տեսական բնոյթ կրնան ստանալ: Անզօր եւ անուժ պէտք չէ գտնուինք անոնց դիմաց: «Անուժ Ներուժ» կարծիքը մեր մասին՝ պէտք է փոխենք միասնականութեամբ, բոլոր կարողութիւններու օգտագործումով:

Երեւան
«ՊԱՅՔԱՐ» շաբաթաթերթ

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՄԱՐԴԱՍԻՐԱԿԱՆ ՕԳՆՈՒԹԻՒՆԸ ԱՍԿԵՐԱՆԻ ՃԱՄԲՈՎ ՀԱՍԱԲ ԱՐՅԱՆ

Մեպտեմբեր 12-ին ռուսական մարդասիրական օգնութիւնը Ասկերանի ճամբով կրցաւ մուտք գործել Արցախ:

Ստեփանակերտի տեղեկութիւններով՝ Ռուսիոյ կառավարութիւնը հանդէս եկած է Արցախի Հանրապետութեան մարդասիրական օգնութիւն տրամադրելու նախաձեռնութեամբ՝ նկատի ունենալով Արցախի մէջ ստեղծուած մարդկայնական ճգնաժամը: Կենսական նշանակութիւն ունեցող ապրանքներ պարունակող օգնութիւնը Արցախ ուղարկուած է ռուսական Կարմիր Խաչին միջոցով՝ այդ կազմակերպութեան բեռնատարներով:

ԱԳԱԳԵՅ
Շաբաթաթերթ

ABAKA

Hebdomadaire Arménien
Armenian Weekly ISSN 0382-9251

Publié par /Published by
Le Centre de Publication Tékéyan
825 rue Manogian, Saint-Laurent,
Québec H4N 1Z5

Tél: (514) 747-6680 • FAX: (514) 747-6162
e-mail: abaka@bellnet.ca
www.tekeyanmontreal.ca

Պատասխանատու խմբագիր՝
ՍԵՏԻՍ ՂՎԳՂՍԵԱՆ

Ծանուցումներու
նուիրատուութիւններու եւ
գրասենեակի պատասխանատու՝
ՍԱԼԻ ՄԱՐԿՈՍԵԱՆ

Թորոնթոյի պատասխանատու՝
ՄԱՍՈՒ Բ. ՄԱՍՈՒՐԵԱՆ

Canada
2nd Class \$80 (QC & ON)
1ère classe/first class \$150
U.S.A. 1st class (US) \$150
Autres pays/Other countries:
1st class (US)\$120
Per issue \$1.75
Dépôt légal: Bibliothèque du Québec

PM40015549R10945
TPS/GST - R119209294 • TVQ/PST #1006268699

Financé par le gouvernement du Canada
Funded by the Government of Canada

Tekeyan Cultural Association, Inc.

**Թեքեան
Մշակութային
Միութիւն**

755 Mt. Auburn St., Watertown, MA 02472-1509 USA. Tel: 617-924-4455. Fax: 617-924-2887. Email: TCAdirector@aol.com

**Board of Directors
of USA and Canada**

Մեծարգոյ
Տիար Սամուէլ Շահրամանեան
Նորընտիր Նախագահ
Արցախի Հանրապետութեան
Ստեփանակերտ

**President
Dr. Arshavir Gundjian**

**Vice President
Kevork Marashlian**

Մեծարգոյ Պրն. Նախագահ

**Secretary
Hagop Vartivarian**

Թեքեան Մշակութային Միութեան Միացեալ Նահանգներու եւ Գանատայի Կեդրոնական Վարչութեան անունով կու գանք ջերմօրէն շնորհաւորել Ձեզ Արցախի Հանրապետութեան Նախագահ ընտրուելու առիթով եւ կը մաղթենք ոյժ, կարողութիւն եւ կամք՝ յաղթահարելու բոլորիս սիրելի Արցախին դիմագրաւած ճգնաժամային մարտահրաւերները:

**Assistant Secretary
Mihran Toumajan**

Նոյն առիթով կը շնորհաւորենք նաեւ Արցախի Հանրապետութեան խորհրդարանը եւ բովանդակ արցախահայութիւնը իրենց իմաստութեան, պետականօրէն եւ ազգային բարձր գիտակցութեամբ տնօրինելու իր ինքնադէկլարման, ինքնիշխանութեան եւ ինքնապահպան դժուարագոյն խնդիրները:

**Treasurer
Maro Bedrosian**

Ամբողջական գորակցութիւն յայտնելով Ձեր գլխաւորութեամբ գործող իշխանութեան եւ հերոսական արցախահայութեան, կը վստահեցնենք, սիրելի Պարոն Նախագահ, որ Թեքեանական մամուլի մեր օրգանները, իրենց լայն շրջանակներով եւ աշխարհասփիտ անդամակցութեամբ, պիտի շարունակեն իրենց գորակցական քարոզչական աշխատանքները շարունակական թափով, ի խնդիր Արցախի պետականութեան ու ժողովուրդի պաշտպանութեան եւ բարօրութեան:

**Assistant Treasurer
Ara Tcholakian**

Յաջողութիւն մաղթելով Ձեր դժուարին առաքելութեան՝
Կը խնդրենք ընդունիլ մեր յարգանաց հաւաստիքը:

**Members
Carl Bardakian
Hilda Hartounian
Arto Berdge Manoukian
Mihran Minassian
Vatche Semerdjian
Hratch Torikian**

**Executive Director
Aram Arkun**

Ի Դիմաց՝

**Canada
Executive Secretary
Salpi Margossian**

Թեքեան Մշակութային Միութեան
Միացեալ Նահանգներու եւ Գանատայի
Կեդրոնական Վարչութիւն

Դոկտ. Արշաւիր Կոնճեան

**West Coast
Executive Secretary
Mayda Kuredjian**

**EMERITUS HONORARY
MEMBERS IN MEMORIAM
Dr. Haroutiun
Arzoumanian
Edmond Azadian
Hampartzoum Berberian
Dr. Nubar Berberian
Flora Gopoiian
Antranik Poladian
Dicran Simsarian**

Սոնթրեալ, Սեպտեմբեր 9, 2023

Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութեան Արքեպիսկոպոս Գրիգոր Կարամանլեանի Միջոցառումները

Միացեալ Նահանգները չի ճանչնար Արցախի Նախագահական ընտրութիւններուն արդիւնքները: Այդ մասին Սեպտեմբեր 11-ին կայացած ճեպագրոյցի ժամանակ յայտնած է ԱՄՆ Պետական Քարտուղարութեան խօսնակ Մեթիու Միլլըրը:

«Թէեւ կարեւոր է, որ Լեռնային Ղարաբաղը ունենայ վստահելի ներկայացուցիչներ այս գործընթացին (երկխօսութեան – իմք) համար, բայց ինչպէս նախապէս ըսած ենք, մենք չենք ճանչնար Լեռնային Ղարաբաղը որպէս անկախ եւ ինքնիշխան պետութիւն, եւ հետեւաբար, չենք ճանչնար այդ, այսպէս կոչուած, Նախագահական ընտրութիւններուն արդիւնքները, որոնք տեղի ունեցած են վերջին օրերուն», ըսած է ան:

Միլլըրի խօսքով՝ Միացեալ Նահանգները պիտի շարունակէ աջակցիլ Հայաստանի եւ Ատրայեյճանի ջանքերուն՝ լուծելու առկայ խնդիրները ուղիղ երկխօսութեան միջոցով:

«Մենք խորապէս մտահոգուած ենք Լեռնային Ղարաբաղի մէջ արագօրէն վատթարացող մարդասիրական իրավիճակով: Կը կրկնենք մեր կոչը՝ Լաչինի եւ Աղտամի երթուղիները աւելցնելու եւ միաժամանակ պետք է բացուին՝ թոյլ տալու մարդասիրական մատակարարումներու մուտքը Լեռնային Ղարաբաղ: Մենք ղեկավարներուն կոչ կ'ընենք չձեռնարկելու որեւէ գործողութիւն, որ կը մեծցնէ լարուածութիւնը կամ կը շեղէ այդ նպատակէն», նշած է Պետական Քարտուղարութեան խօսնակը:

Մեթիու Միլլըրը խօսած է նաեւ Սեպտեմբեր 11-20-ին Հայաստանի մէջ տեղի ունեցող հայ-ամերիկեան գորավարժութիւններուն եւ անոր հետեւած ռուսական արձագանգներուն մասին Կենք պարբերաբար կը մարզուինք մեր գործընկերներուն հետ համատեղ՝ պատրաստականութիւնը պահպանելու համար, եւ մենք շարունակաբար կը բարելաւենք մեր զինուած ուժերուն փոխգործունակութիւնը: Կը կարծեմ՝ հաշուի առնելով, որ Ռուսաստանը վերջին տարիներուն ներխուժած է իր երկու հարեաններու տարածք, ան պետք է ձեռընպահ մնայ տարածաշրջանի երկիրներուն անվճար վտանգութեան միջոցառումներու մա սին դա սա-խօսութիւններէ»:

ԾԵՐԱԿՈՒՏԱԿԱՆ ՊՈՊ ՄԵՆԵՆՏԵՍ. «ՈՒԱՇԻՆԿԹԸՆԸ ՊԵՏԸ Է ՊԱՏԺԱՄԻՉՈՅՆԵՐ ՍԱՅՄԱՆԷ ԱՏՐՊԷՅՃԱՆԻ ԲՈՆԱՊԵՏԻՆ ԴԵՄ»

Ալիւր ցեղասպան մտադրութիւններ ունի, Ուաշինկթընը պետք է պատժաւիջոցներ սահմանէ Ատրայեյճանի բռնապետին դէմ, յայտնած է Միացեալ Նահանգներու Ծերակոյտի Արտաքին Յարաբերութիւններու Յանձնաժողովի Նախագահ Պոպ Մենենտեսը:

«Սարսափելի իրադարձութիւններ» ամերիկացի ազդեցիկ քաղաքական գործիչը այսպէս սկսած է իր մօտ 15-վայրկեաննոց ճառը՝ զայն հասցեագրելով Սպիտակ Տան ղեկավարին:

Մանրակրկիտ ներկայացնելով Արցախի պաշարման հետեւանքները՝ սնունդի, մաքրութեան պարագաներու բացակայութիւն, տեղաշարժի արգելանք, մարդոց՝ այդ շարքին ծանր հիւանդի, ատրայեյճանցի ուժայիններու կողմէ առեւանգման դէպքեր, թերսնուած բնակչութիւն...

Մենենտեսը ցուցադրած է Արցախի մէջ սովամահութեան առաջին զոհի լուսանկարները եւ յատուկ ընդգծած, որ լուսանկարը արխիւային չէ, այդ մարդը օսմանեան թուրքերու իրականացուցած ցեղասպանութեան զոհերէն չէ, Հոլոքոսթի վերապարծներէն չէ, քամպոնացի չէ՝ «Ընդամենը քանի մը շաբթուայ լուսանկար է Լեռնային Ղարաբաղէն», ըսած է քաղաքական գործիչը:

«Ալիւրի կառավարութիւնը սարսափելի բռնութիւններու արշաւ կ'իրականացնէ, որոնք ունին Արցախի հայերու դէմ ցեղասպանութեան բոլոր նշանները: Անոնք նպատակային եւ չարամիտ կերպով շուրջ 120 հազար քրիստոնէայ հայեր արգելափակած են Ղարաբաղի լեռներուն մէջ... Ալիւրը եւ անոր վարչակարգը կը փորձեն այս մարդիկը սովի մատնել՝ ստիպելով մահանալ կամ ենթարկուիլ քաղաքական հպատակեցման», ընդգծած է Մենենտեսը:

ԱՄՆ Ծերակոյտի Արտաքին Յարաբերութիւններու Յանձնաժողովի Նախագահը նաեւ պաշտօնական Պաքոյի դիրքորոշումը վկայակոչած է, ըստ

որուն՝ «մտահոգուելու պատճառ չկայ», միաժամանակ Ալիւրի աղմկայարոյց յայտարարութիւնը մեջբերած է, որով ան կը սպառնար «շունչներու պէս վնասել» հայերը, յետոյ ալ՝ Լաչինի միջանցքը փակելէ յետոյ կը հաւաստիացնէ, թէ ցեղային զտումներ չ'իրականացնենք:

«Այս պահին ԱՄՆ կը ձախողի: ԱՄՆ չի բաւարարեր մարդասիրական կարիքները եւ հրապարակայնօրէն բաւականաչափ ճնշում չի գործադրեր Ալիւրի վրայ՝ դադարեցնելու ցեղային զտման արշաւը», յայտնած է Մենենտես՝ իր կուսակից Նախագահին կոչ ընելով դադարեցնելու անվտանգութեան

«ԱՅՍ ԴՊՐՈՅԸ ԿՐԿԻՆ ՊԻՏԻ ԲԱՆԱՔ...» ԴՈԿՏ. ՅՐԱՅՐ ՃԵՊԵՃԵԱՆ

Նիկոսիա, Կիպրոս: Օգոստոս ամսուան կիրակի օրերէն մէկն էր: Եղանակը՝ շատ տաք... Կիպրոսի մէջ ամրան տօթէն փախչելու համար անհրաժեշտ է կամ ծով ուղղուիլ, կամ ալ՝ գիւղական շրջանները, որպէսզի զովանաս: Կիպրոսի գիւղերը նոյնքան գեղեցիկ են, որքան՝ ծովեզերեայ շրջանները: Եթէ այս երկու կարելիութիւններէն մէկուն չընդառաջես, երեւի այդ պարագային պէտք է մտածել այլ ելքի մը մասին: Արտան՝ կողակիցս, եւ ես այդ կիրակի օրը ընտրեցինք սրճարան մը, ինչպէս վարժ ենք կոչել՝ «Քոֆի շափ» մը, որ լաւապէս զովացուած կըլլայ:

Այսպիսի սրճարանները ներկայ օրերու մշակոյթ-կենցաղի վերածուած են: Անոնք ամէն տեղ են, եւ անոնց կրնաս հանդիպիլ իւրաքանչիւր քայլափոխի: Եթէ անիկա սուրճի սիրահարներու տեղն է, բայց նոյնքան նաեւ՝ հանդիպումի եւ հաւաքի վայր մը, ուր կրնաս բարեկամներու հետ ժամեր անցընել՝ առանց ձանձրանալու: Եւ երեւի անոնք այլ տեղերէ ալ աւելի մատչելի են նիւթական իմաստով...

Նիկոսիոյ այս սրճարանին մէկ անկիւնը նստած՝ Արտան եւ ես կը սպասէինք մեր սուրճի մատակարարումին: Արտան համալսարանի դասախօս է, եւ ինչպէս ռեւէ ակադեմիական գործիչ՝ ինքն ալ ունի քննական միտք եւ հարցում ուղղելու յատուկ կարողութիւն: Այս բոլորին վրայ կու գայ անելնալու խօսակցութեան միջոցով բարեկամութիւններ հաստատելու Արտային յատկութիւնը: Մեր մօտ նստած էին երեք տարեցներ, որոնք շատ հաճելի խօսակցութեան բռնուած էին: Եւ չուզացան Արտայի քննական միտքն ու պրպտումները: «Այս երեք մարդիկը ինչո՞ւ միանակ եկած են», հարցուց Արտան ինձի: «Ո՞ր են անոնց կողակիցները, երբ այսօր կիրակի է»:

Կրցայ գուշակել գալիքը, բայց շատ արագ ընդմիջեցի Արտային հետաքրքրութիւնները: «Չըլլայ բան մը ըսես իրենց, ամօթ է...», եղաւ իմ կարճ եւ քիչ մըն ալ կտրուկ պատասխան-պատուէրս:

Երբ իմ տեղէն ելայ, որպէսզի կարենամ պատրաստուած սուրճերը բերել մեր սեղանը, արդէն վերադարձին տեսայ, որ «բանը բանէն» անցած էր: Արտան սկսած էր շատ հաճելի խօսակցութիւն մը՝ այս երեք տարեց կիպրացիներուն հետ: Տեսայ նաեւ, որ անոնք ալ սիրով ընդառաջած էին Արտայի հետաքրքիր, բայց նոյնքան բարեկամական հաղորդակցութեան:

Եւ պարզուեցաւ, թէ ինչո՞ւ այս երեք տարեց բարեկամները միանակ եկած էին... Մէկուն կողակիցը մահացած էր, միւսինը հիւանդ էր, իսկ երրորդը՝ ճամբորդած: Եւ կիրակի կէսօրէ ետք երեք տարեց բարեկամները եկած էին սուրճի մը շուրջ իրենց բարեկամութիւնը դարձեալ ջերմացնելու՝ կլիմային ջերմութեան հետ հաճելի ժամանակ մը անցընելու համար:

Անդրեասը, ըստ երեւոյթին, երեքին մէջ ամէնէն լեզուանին եւ փորձառուն էր: Երբ ան իմացաւ, որ հայ ենք, ըսաւ. « 2013 թուականին Եւրոպական խորհուրդին կողմէ դրկուեցայ Հայաստան՝ իբրեւ դիտորդ ստուգելու համար Նախագահական ընտրութիւններու թափանցիկութիւնը եւ ճշգրտութիւնը: Շատ գեղեցիկ երկիր մը ունիք: Առիթը ունեցայ այցելելու Ս. Էջմիածին: Շատ գեղեցիկ ու հոգեպարար էր պատարագը եւ՝ մեր կիպրական եկեղեցիի արարողութեան մօտիկ»:

«Օրթոտոքս-ուղղափառ եկեղեցիներ ենք, եւ այս իմաստով նմանութիւններ կան», ըսի Անդրեասին:

Չուզացաւ հայ-կիպրական յարաբերութիւններուն մասին մեր խօսակցութիւնը, եւ թէ ինչպէս երկու ժողովուրդներ ենք՝ նոյնանման մարտահրաւերներ եւ ձգնաժամեր ունեցող:

Կիպրոսը բարեկամ պետութիւն է Հայաստանի եւ հայ ժողովուրդին: Ասիկա շատ ակնբեր է: Կիպրոս այն քիչ պետութիւններէն է, որ միշտ ալ նեցուկ եղաւ մեզի ներկայ արցախեան հիմնահարցին մէջ: Անդրեաս եւ իր բարեկամները քաջատեղեակ էին արցախեան հիմնահարցին: «Արցախի ժողովուրդը արժանի է իր արդար իրաւունքին», ըսաւ Անդրեաս:

Երկու սեղաններու շուրջ նստած էինք եւ կը շարունակէինք մեր զրոյցը: Սեղաններուն դիմաց կար մեծ ապակի մը, ուր կրնայիր տեսնել սրճարանին դուրսի կողմերը: Իսկ դուրսը՝ սրճարանին հանդիպակաց կողմը, կերելէր Մելգոնեան կրթական հաստատութիւնը:

«Մելգոնեան կրթական հաստատութիւնը շատ կարեւոր դպրոց մըն էր ոչ միայն հայերուն, այլ նաեւ Կիպրոսի համար», ըսաւ Անդրեաս: «Չեմ կրնար հասկնալ, թէ իբրեւ հայեր՝ ինչպէս գոցեցիք այս դպրոցը»:

Անդրեասի եւ իր բարեկամներուն հետ ունեցանք նաեւ հաճելի խօսակցութիւն՝ կրթական ոլորտին վերաբերեալ: Երեքն ալ ուսեալ եւ բանիմաց կիպրացիներ էին, որոնք կեանքին մէջ ձեռք ձգած են բաւական փորձառութիւն եւ փորձ: Անդրեաս ինձի նայեցաւ եւ մատով ցոյց տուաւ Մելգոնեան հաստատութիւնը ապակիէն անդին եւ ըսաւ.

«Այս դպրոցը կրկին պիտի բանաք»:

Պատուէր, թէ մարտահրաւեր...

Հրաժեշտ առինք երեք կիպրացի բարեկամներէն, բայց նոյնքան՝ յագեցած ազգային-կրթական թէ տեղական խորքային զրոյցէ մը ետք:

Կարելի չէր չմտածել այդ կիրակի օր արժարժուած բոլոր միտքերուն մասին: Բայց մանաւանդ՝ Անդրեասի պատուէրին մասին...

Շատ բան խօսուեցաւ եւ գրուեցաւ Մելգոնեան կրթական հաստատութեան փակման եւ անոր առաքելութեան դարդեցման առնչութեամբ: Քննարկումներ, քննադատութիւններ, նեղուած ու բորբոքած տրամադրութիւններ, կեցուածքներ ու տակաւին այլ բաներ: Եթէ առաքելութիւնը կասեցուած է, բայց շէնքերը

տակաւին հոն են՝ Նիկոսիոյ մուտքին: Եւ կարելի չէ, որ չտեսնեմ այս շէնքերը գէթ իւրաքանչիւր օր, երբ կը գտնուիմ Կիպրոս, նկատի ունենալով, որ իմ տունս մօտիկ է դպրոցին: Եւ փակուած շէնքերը կը խօսին... Եթէ Անդրեասի միջոցով, բայց նոյնքան նաեւ՝ իմ ներսիդիս...

«Այս դպրոցը կրկին պէտք է բանաք»:

Մելգոնեան կրթական հաստատութեան փակուելէն ետք շատ բան փոխուեցաւ մեր ազգային եւ համահայկական ու համասփիւրջեան կեանքերուն մէջ՝ քիչ մը ամէն տեղ: Դպրոցի առաքելութիւնը կասեցուած է, բայց՝ ոչ երբեք մեր ներհայկական ու համասփիւրջեան կեանքերուն տարբեր ոլորտները: Մեր կեանքերը՝ իրենց յոյգերով, յոյսերով եւ տաղանապ-ընելիքներով, տակաւին շատ արագ կը փոխուին, եւ նոր իրավիճակներ կը ստեղծուին: Եւ այս բոլոր նոր իրավիճակներուն մէջ կան նոր տեսիլքներ ծանրացնող պայմանները եւ պահանջները:

Հայաստան-Արցախ մեր մի ասնական հա յրենիքը կ'ապրի մեծ տաղ նապներ: Միջին Արեւելքի կոտորածը վերջերը շատ են: Սփիւրջ(ներ)ը ունի(ն) ծանրացող եւ դժուար օրակարգեր: Օրակարգեր, որոնք մեծ են եւ կը պահանջեն ուժ ու կարողականութիւն:

Արամ Ա. վեհափառ հայրապետը, երկրորդ յաջորդական տարին ըլլալով, կը հրաւիրէ մեզ բոլորս՝ վերանայելու մեր սփիւրջեան իրականութիւնները եւ լիցքաւորելու զանոնք նոր տուեալներով՝ ի խնդիր հայապահպանումի եւ մեր կեանքերուն բարելաւումի համար: Այս իմաստով իւրաքանչիւր սփիւրջահայ գաղութ ունի իր կարեւոր պարտականութիւնը՝ վերանորոգելու ու վերանայելու իր առաքելութիւնը եւ ազգային հաստատութիւններուն ու կառուցանքներուն տալու նոր սլացք: Բայց նաեւ կայ անհրաժեշտութիւնը մեր համահայկական կեանքերը համադրելու եւ բոլորը զիրար շաղկապելու՝ մէկ կողմէ սփիւրջեան իրականութիւններու, բայց նոյնքան նաեւ՝ Հայաստան, Արցախ եւ սփիւրջ եռամիասնութեան ընդմէջէն: Հոս պէտք է նայիլ-վերանայիլ մեր իւրաքանչիւր միաւոր-հաստատութեան եւ ա նոր ա ռժեքին, ի նքնութեան, տեղին եւ դերին մէկ կողմէ նոյն գաղութի կեանքին համար, բայց նաեւ՝ համահայկական իրականութեան մէջ: Ներկայ օրերու մեր կեանքերը շատ անելիով իրարու հետ կամրջուած են, ուր պատեհութիւններ եւ կարելիութիւններ-կարողականութիւններ կարելի է նոյնպէս ներմուծել աշխարհագրական մէկ սահմանէ միւսը:

Եւ կիպրական դիտանկիւնէն, կան ներկայ օրերու հարցումները: Եւ այս՝ մեկնելով մէկ կողմէ կիպրահայ իրականութենէն, բայց նոյնքան նաեւ՝ համահայկական վիճակէն:

Արդեօք Կիպրոսի Մելգոնեան կրթական հաստատութիւնը տակաւին իր տեղը-դիրքը ունի (եւ տ ակաւին կ'ընայ ու նենայ) մեր համահայկական ու հայապահպանումի նոր առաքելութիւններուն մէջ: Երբ բոլորս պարտականութիւնը ունինք վերատեսութեան ենթարկելու մեր սփիւրջահայ կեանքերը տարբեր ոլորտներու ընդմէջէն կազմակերպելու ձեւերը:

Այս իմաստով, պիտի կարենանք գիտական-առարկայական ու քննական մօտեցումներով եւ ազգային համապարփակ պրիսմակէն մեկնելով՝ նայելու-վերանայելու...

Թէ ճիշդ էր կամ սխալ, որ Մելգոնեան կրթական հաստատութիւնը փակուեցաւ...

Եթէ ճիշդ էր, մինչեւ օրս չտեսանք տակաւին զայն փոխարինող այլ նախա-ձեռնութիւն մը, որ պիտի գար լեցնելու մեր հայկական կեանքերու նոր պահանջները իրենց նոր տուեալներուն ընդմէջէն: Վերջապէս, հայուն կեանքը կը շարունակուի եւ ան չէ կեցած: Եւ շարունակուող կեանքը կարիքը ունի նոր տուեալներու՝ ապահովելու համար ազգային մեր կեանքերուն շարունակականութիւնը: Եթէ պիտի փակենք մէկ միաւոր, նոյնպէս պիտի կարենանք նոր նախաձեռնութիւն մը մեջտեղ բերել-փոխարինել, կամ՝ գտնել այլ միջոց մը, որ պիտի նպաստէ մեր կեանքերու կազմաւորումին՝ նոր տուեալներու ընդմէջէն:

Եթէ սխալ էր... Այս պիտի նշանակէր, որ պարտինք ընդունիլ մեր սխալը... Սխալը ընդունիլը վեհանձնութիւն է եւ ոչ երբեք՝ ամօթ: Սխալը ընդունիլը

ABAKA

SECTION FRANÇAISE

LUNDI, 18 SEPTEMBRE 2023

Un autre nettoyage ethnique pourrait être en cours – et nous n’y prêtons pas attention

Écrit en anglais par Nicholas Kristof et publié dans *The New York Times* en date du 2 septembre 2023

Avec ses chambres de torture russes et le massacre de civils, la guerre en Ukraine est déjà assez horrible. Mais que se passe-t-il si un autre pays profite de cette diversion pour commettre ses propres crimes contre l’humanité ?

Rencontrez l’Azerbaïdjan. Vous n’avez probablement pas entendu parler de la brutalité de l’Azerbaïdjan envers une enclave arménienne appelée Haut-Karabagh, mais elle mérite un examen minutieux. L’ancien procureur général de la Cour pénale internationale, Luis Moreno Ocampo, que j’ai connu il y a des années lorsqu’il cherchait à rendre des comptes pour le génocide perpétré dans la région soudanaise du Darfour, décrit désormais de la même manière ce qui se passe au Haut-Karabagh.

« Un génocide est en cours contre 120 000 Arméniens vivant au Haut-Karabagh », a-t-il écrit dans un récent rapport. Nous avons tendance à considérer le génocide comme le massacre d’un groupe ethnique. Mais la définition juridique de la Convention sur le crime de génocide de 1948 est plus large et n’exige pas de massacres, à condition qu’il y ait certains « actes commis dans l’intention de détruire » un groupe ethnique, racial ou religieux particulier.

C’est ce que fait l’Azerbaïdjan, a soutenu Moreno Ocampo, en bloquant le Haut-Karabagh afin que les gens meurent ou fuient, détruisant ainsi une ancienne communauté.

« La famine est l’arme invisible du génocide », a-t-il écrit. « Sans changement radical immédiat, ce groupe d’Arméniens aura disparu dans quelques semaines. » « Il est extrêmement important de qualifier cela de génocide », m’a dit Moreno Ocampo, et il est également crucial que les États-Unis et les autres puissances mondiales - y compris la Grande-Bretagne, qui s’est montrée trop silencieuse - intensifient la pression sur l’Azerbaïdjan. Le concept de génocide a été développé en partie en réaction aux massacres massifs d’Arméniens perpétrés par l’Empire ottoman en 1915 et 1916, de sorte que la famine d’aujourd’hui des Arméniens en Azerbaïdjan suggère que l’histoire risque de boucler la boucle. Le groupe Genocide Watch a déclaré une « urgence génocide », l’Institut Lemkin pour la prévention du génocide a récemment émis une « alerte active au génocide », et l’Association internationale des spécialistes du génocide a mis en garde contre « le risque de génocide » et a appelé l’Azerbaïdjan à rendre des comptes pour crimes contre l’humanité.

La crise actuelle a débuté à la fin de l’an dernier, lorsque les Azerbaïdjanais ont commencé à bloquer la seule route vers le Haut-Karabagh, le corridor de

Latchine menant à l’Arménie, dont dépend le territoire pour sa nourriture et ses médicaments.

La Cour internationale de Justice a ordonné à l’Azerbaïdjan de lever le blocus. Au lieu de cela, le gouvernement azerbaïdjanais a établi un poste de contrôle sur la route et a commencé à bloquer même l’aide humanitaire transportée par le Comité international de la Croix-Rouge.

« Les gens s’évanouissent dans les files d’attente pour du pain », a déclaré la BBC, citant un journaliste local du Haut-Karabagh. Le rapport ajoute que Halo Trust, une organisation à but non lucratif qui travaille au déminage, a dû suspendre ses opérations « parce que son personnel est trop épuisé pour travailler après avoir fait la queue pour du pain toute la nuit et être rentré chez lui les mains vides ».

Un tiers des décès au Haut-Karabagh sont attribués par les autorités locales à la malnutrition, a indiqué la BBC. Je n’ai aucun moyen de vérifier ces rapports, mais tout indique que la situation est désastreuse - et qu’elle s’aggrave de jour en jour.

Pourtant, je crains que l’Occident soit fatigué et tourné vers l’intérieur, car il a également prêté peu d’attention aux autres crises mondiales autres que l’Ukraine, depuis les horribles atrocités en Éthiopie jusqu’au massacre de civils par les seigneurs de guerre du Soudan. Pour les dictateurs, ce n’est malheureusement pas un mauvais moment pour commettre des crimes de guerre.

Le contexte est que l’Azerbaïdjan autoritaire a une population majoritairement musulmane parlant une langue turque, tandis que le Haut-Karabagh a une population majoritairement chrétienne qui parle arménien. Lorsque l’Union soviétique s’est effondrée, le Haut-Karabagh a cherché à obtenir son indépendance ; une guerre s’est terminée par une impasse dans laquelle l’enclave fonctionnait de manière autonome mais avec des liens étroits avec l’Arménie voisine. En 2020, l’Azerbaïdjan a mené une brève guerre au cours de laquelle il a récupéré la majeure partie de l’enclave, et il veut maintenant récupérer le reste - et, je suppose, expulser une grande partie

Suite à la page 6

Discussion Arménie Iran sur l’escalade des tensions dans la région

Une conversation téléphonique a eu lieu entre le Premier ministre Nikol Pashinyan et le Président de la République islamique d’Iran Ebrahim Raisi.

Les deux hommes ont discuté des questions liées à la situation dans la région. En particulier, l’aggravation de la crise humanitaire au Haut-Karabagh en raison du blocus illégal du corridor de Latchine, la présence de troupes azerbaïdjanaises autour du Haut-Karabagh et de la tendance à une tension croissante à la frontière entre l’Arménie et l’Azerbaïdjan.

Le Premier ministre Pashinyan a une fois de plus souligné l’attachement aux accords de Prague du 6 octobre 2022 et de Bruxelles du 14 mai 2023, ainsi que l’approche visant à résoudre toutes les questions exclusivement par les voies diplomatiques et dans une atmosphère constructive.

Le Premier ministre a exprimé sa volonté de tenir des discussions urgentes avec le président azerbaïdjanais afin de réduire les tensions.

Des questions liées à l’agenda bilatéral Arménie-Iran ont également été abordées.

Déclaration de l’UE sur les élections présidentielles en Artsakh

Le service diplomatique de l’Union européenne (UE) a publié une déclaration après l’élection de Samvel Shahramanian à la présidence du Haut-Karabagh le 9 septembre.

L’UE a annoncé qu’elle ne reconnaissait pas les élections présidentielles dans le Haut-Karabagh, mais estime « qu’il est important pour les Arméniens du Karabagh de se consolider autour d’une direction de facto capable et désireuse de s’engager dans des discussions avec Bakou axées sur les résultats ».

L’UE a réaffirmé qu’elle ne reconnaissait pas le cadre constitutionnel et juridique dans lequel se sont déroulées les prétendues « élections présidentielles » à Khankendi/Stepanakert le 9 septembre 2023. Elle estime, simultanément, qu’il est important pour les Arméniens du Karabagh de se consolider autour d’une direction de facto capable et désireuse de s’engager dans des discussions avec Bakou axées sur les résultats. « L’UE s’est engagée à soutenir ce processus », a déclaré le Service d’action extérieure de l’Union européenne.

Concentration d’unités militaires azerbaïdjanaises le long des frontières de l’Arménie et du Karabagh

Arman Tatoyan, directeur du Centre de la Fondation Tatoyan pour le droit et la justice et ancien défenseur des droits de l’homme (médiateur) d’Arménie a écrit sur Facebook que les études montraient que les autorités azerbaïdjanaises concentraient également des unités militaires spéciales le long de la frontière avec l’Arménie et l’Artsakh. Il s’agit de la même politique qu’avant le 27 septembre 2020.

« Ces divisions, lors des guerres de 4 jours d’avril 2020, de 44 jours 2020 et des 13 et 14 septembre 2022, initiées par l’Azerbaïdjan, ont commis des crimes d’une cruauté particulière (torture, démembrement de corps, etc.).

« Ces unités armées sont auteurs de crimes de guerre et aucun d’entre eux n’a été puni, elles sont parrainées par les plus hautes autorités d’Azerbaïdjan.

« En ce moment, nous procédons à une vérification plus approfondie des preuves justifiant les crimes azerbaïdjanais, leurs intentions et la politique de l’État ».

L'UE en Arménie renforce ses patrouilles dans les zones frontalières

La mission de surveillance de l'Union européenne en Arménie (EUMA) a informé sur X (Twitter) qu'elle a accru ses activités de patrouille, entre autres, dans les zones frontalières entre l'Arménie et l'Azerbaïdjan des provinces arméniennes de Gegharkounik et Syounik pour observer tout développement militaire.

« Grâce à notre présence sur le terrain, nous visons à contribuer à apaiser les tensions et à rendre compte de la situation de manière impartiale à l'Union européenne », ajoute le communiqué.

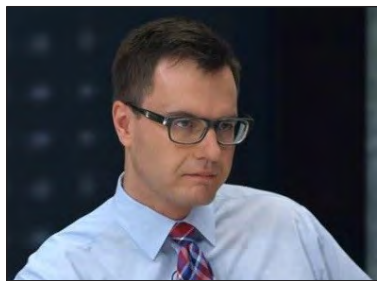
La Turquie aurait-elle pu aider l'Azerbaïdjan pendant la guerre de 44 jours sans la permission des États-Unis ?

La Turquie aurait-elle pu assister, fournir des moyens et de l'aide à l'Azerbaïdjan pendant la guerre de 44 jours en 2020 si elle n'avait pas reçu l'autorisation des États-Unis ? Non. C'est la question que le politologue russe Feodor Voitovsky a posée, le 8 septembre dernier, lors du forum médiatique arméno-russe.

« La Turquie aurait-elle pu coordonner ses actions avec Bakou sans en informer les dirigeants du quartier général de commandement de l'OTAN ? Pourquoi les États-Unis ont-ils permis à la Turquie et à Bakou de faire ce qu'ils ont fait ? À qui la Turquie doit-elle ? Qui est le principal bailleur de fonds des banques turques ? Qui est le client turc de divers projets internationaux, notamment en Irak et en Syrie ?

« Pourquoi les États-Unis ont-ils fermé les yeux sur ce qui se passe en Artsakh du point de vue de la situation humanitaire ? Parce qu'ils obtiennent ainsi des leviers d'influence sur la situation. Leur objectif est d'affaiblir la Russie et l'Arménie, en tant que pays. L'Arménie faible est plus facile à gérer », a ajouté l'analyste russe.

Voitovsky a noté que les États-Unis déclarent la nécessité de débloquent le corridor de Latchine, mais maintiennent des contacts avec l'Azerbaïdjan.

L'Iran estime qu'il n'y aura pas de guerre entre l'Arménie et l'Azerbaïdjan

Le ministre iranien de la Défense, le général de brigade Mohammad-Reza Karayi Ashtiani, a évoqué la menace d'une guerre entre l'Arménie et l'Azerbaïdjan.

Comme le rapporte "Armenpress", le ministre iranien de la Défense a abordé le sujet lors d'un briefing pour les journalistes après une réunion du gouvernement iranien.

"Nous pensons qu'il n'y aura pas de guerre dans la région", a déclaré M. Ashtiani, cité par l'agence de presse iranienne Tasnim.

Soulignant la position claire de l'Iran sur les tensions entre Erevan et Bakou, le ministre iranien de la défense a déclaré : "Nous n'acceptons aucun changement de frontières. Le processus que nous suivons indique qu'aucun développement concret n'aura lieu."

Un autre... Suite de la page 5

de la population d'origine arménienne. Le monde, y compris le Premier ministre arménien, reconnaît que la souveraineté sur le Haut-Karabagh appartient à l'Azerbaïdjan. L'Azerbaïdjan estime qu'il a le droit d'intégrer politiquement et économiquement le Haut-Karabagh au reste du pays. Bien qu'il ne s'agisse pas d'inté-

gration mais de famine, le seul point sur lequel même des pays aussi éloignés que les États-Unis et la Russie s'accordent est que l'Azerbaïdjan devrait rouvrir le corridor de Latchine et mettre fin aux souffrances de la population.

Un compromis possible pour mettre fin à la catastrophe imminente est présenté par Benyamin Poghosian de l'Institut de recherche politique appliquée d'Arménie : l'Azerbaïdjan ouvrirait la route de Latchine et le Haut-Karabagh ouvrirait

Tout changement dans la région est une ligne rouge pour l'Iran

Le président de la République islamique d'Iran Ebrahim Raisi, lors d'une conversation téléphonique avec le Premier ministre arménien Nikol Pachinian, a déclaré que tout changement dans la région constituait une ligne rouge pour l'Iran, a rapporté Miran Press.

Le président iranien a également noté que les communications en dehors du format « 3+3 », la coopération avec d'autres pays, les exercices militaires avec eux et les « voyages suspects » ne faisaient que compliquer la situation.

Une aide humanitaire de la Russie à l'Artsakh

Le Croissant-Rouge d'Azerbaïdjan a indiqué que la Russie aurait envoyé de l'aide humanitaire en Artsakh via la route Akna/Agdam-Askeran.

« À l'initiative du gouvernement russe, dans le cadre de la coopération entre le Croissant-Rouge d'Azerbaïdjan et la Croix-Rouge russe, un camion chargé de nourriture et autres secours a été envoyé à la population arménienne du Karabagh », indique le rapport.

Le fret humanitaire a franchi la frontière russo-azerbaïdjanaise vers 13h30, heure de Moscou.

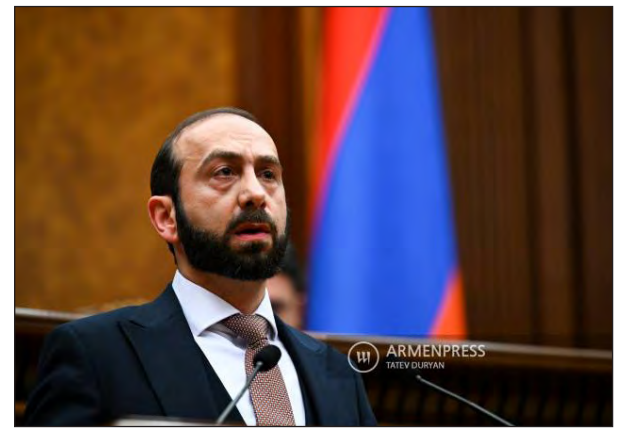
L'Azerbaïdjan a bloqué l'accès aux convois humanitaires arméniens et français qui tentaient d'atteindre le Haut-Karabagh en juillet et août.

Ararat Mirzoyan: l'Azerbaïdjan transmet de nouvelles propositions sur le traité de paix

L'Azerbaïdjan a réagi aux propositions de l'Arménie sur un traité de paix et a transmis ses nouvelles propositions, a déclaré le ministre arménien des Affaires étrangères, Ararat Mirzoyan, lors de la séance de questions au parlement le 13 septembre.

"Après nos récents contacts, la partie arménienne a remis à la partie azerbaïdjanaise la cinquième version de l'accord sur la régulation des relations et l'établissement de relations pacifiques. C'était à notre tour de présenter nos propositions et nous l'avons fait. Le 12 septembre, nous avons déjà reçu de nouvelles propositions de la partie azerbaïdjanaise.

Il y a un processus, il y a une discussion. Bien sûr, il n'y a pas eu de négociations en face à face pendant cette période. Malheureusement, je dois dire qu'il y a des questions importantes sur lesquelles les positions des deux parties sont encore très éloignées l'une de l'autre", a déclaré M. Mirzoyan.

simultanément une ou plusieurs routes vers l'Azerbaïdjan (ce que l'Azerbaïdjan recherche). Le Département d'État américain a fait allusion à cette approche dans un communiqué dénonçant le blocus. Dans le cadre de ce compromis, l'Azerbaïdjan garantirait la liberté des Arméniens du Haut-Karabagh.

Ce serait insatisfaisant, car cela récompense l'Azerbaïdjan pour les civils affamés, et personne ne peut vraiment faire confiance aux promesses de l'Azerbaïd-

jan. Mais le triste travail des diplomates consiste à concevoir des accords imparfaits et tant détestés qui valent mieux que n'importe quelle autre alternative, et dans ce cas, un accord discutabile est préférable à la famine massive et au nettoyage ethnique des Arméniens, une fois de trop.

Traduction N.P.

ABAKA

ENGLISH SECTION

MONDAY SEPTEMBER 18, 2023

A Realistic Way to Mitigate Nagorno Karabakh's Humanitarian Catastrophe

By *Benyamin Poghosyan* published in *THE ARMENIAN MIRROR-SPECTATOR*

As the humanitarian crisis deepens in Nagorno Karabakh with no light at the end of the tunnel, discussions are underway on how to solve this emergency. Russia, the US, and the EU are all making diplomatic efforts to find a solution.

Russia offered to start supplies via the Aghdam – Stepanakert road and then, within 24 hours, to restore supplies via the Lachin corridor. The US pushes forward the idea of simultaneously opening both roads while the EU explores all options and is ready to support any solution the sides can accept. Azerbaijan agreed to the Russian and the US offers, but with a caveat that the Lachin corridor can be used only through the full implementation of Azerbaijani legislation, including customs and other requirements. If this happens, it will permanently cancel the corridor status of the Lachin road, making it just another internal highway inside Azerbaijan.

Armenia insists on restoring the Lachin corridor in accordance with the November 10, 2020, statement, which automatically rejects the Azerbaijani vision. Meanwhile, at least publicly, the Armenian government refuses to discuss any issues about the launch of supplies from Aghdam. The authorities of the unrecognized Nagorno Karabakh Republic reject any possibility of receiving supplies via Aghdam, pointing out that it will become the first step towards the integration of Nagorno Karabakh into Azerbaijan, a prospect which the absolute majority of Armenians living in Nagorno Karabakh rejects vehemently. They argue that if Nagorno Karabakh is put under Azerbaijani jurisdiction, it will result in quick de-armenization of the region, as Armenians cannot live in Azerbaijan as Azerbaijani citizens given the anti-Armenian policy of Azerbaijan in the last 35 years, the anti-Armenian propaganda, and the level of hatred towards Armenians in Azerbaijan.

The political changes in the Nagorno Karabakh Republic and the election of Samvel Shahramanyan as the president of the Nagorno Karabakh Republic on September 9, 2023, will most probably further strengthen this vision among Karabakh leadership, according to which currently there are zero possibilities even to discuss the integration of Nagorno Karabakh into Azerbaijan.

In its turn, in the last days, Azerbaijan concentrated significant troops along Armenia – Azerbaijan borders and the Azerbaijan – Nagorno Karabakh line of contact. The Armenian government delivered its concerns about possible large-scale attacks against Armenia and/or Nagorno Karabakh by Azerbaijan, while expressing its readiness to start discussions with Azerbaijan to diffuse tensions. Armenian Prime Minister Nikol

Pashinyan discussed these issues in his September 9 phone conversations with French and German leaders.

The unprecedented tensions in Armenia–Russia relations made the situation more complicated. In his September 8, 2023, statement, the Russian Ministry of Foreign Affairs argued that the leadership of Armenia had taken a series of unfriendly steps in recent days, including the launch of the process of ratification of the Rome Statute of the International Criminal Court, the trip of the Armenian prime minister's wife to Kyiv with the transfer of humanitarian aid to Ukraine, and the holding of military exercises on Armenian territory with the participation of the United States. On September 8, the ambassador of Armenia to Russia was summoned to the Russian Foreign Ministry, and a note of protest was delivered to the ambassador.

The overt preparations of Azerbaijan to launch a new large-scale attack against Armenia or/and Nagorno Karabakh, the rising tensions in Armenia – Russia relations, indirect signals from Iran that it will not tolerate an Azerbaijani attack against Armenia which may jeopardize Armenia – Iran land connections, the US efforts to decrease Russian influence in the South Caucasus, and the change of leadership in Nagorno Karabakh Republic have created a very complex and complicated geopolitical equilibrium in the region, making any short term solution to the humanitarian catastrophe unfolding in Nagorno Karabakh even less likely.

In the current situation, many argue that the only way to prevent starvation and mass deaths in Nagorno Karabakh is to provide minimal food and other necessary products through an airlift or airdrop. Different options are being discussed, such as using the Stepanakert airport and sending humanitarian cargo by plane, even if Azerbaijan does not provide air passage through its territory, or using cargo drones that may fly from the Syunik region of Armenia and land in Stepanakert.

All options should be discussed, but while speaking about delivering humanitarian aid via air, one should not forget that there is a functioning air bridge between Armenia and Nagorno Karabakh, and that air bridge is organized by the Russian peacekeepers.

Cont'd on page 8

The Armenian Defense Minister presented situation on the border to the head of French parliamentary Committee

On September 14, Minister of Defence of the Republic of Armenia Suren Papikyan received the Chairman of the Committee on Foreign Affairs of the National Assembly of France Jean-Louis Bourlanges, who was accompanied by the Ambassador Extraordinary and Plenipotentiary of the French Republic to the Republic of Armenia Olivier Decottignies. Ministry of Defence reports.

The meeting was also attended by the Chair of the Foreign Relations Committee of the National Assembly of the Republic of Armenia Sargis Khandanyan.

Issues related to regional security were discussed during the meeting. The Minister of Defence introduced the situation in place on the Armenian-Azerbaijani border.

Armenia ex-ombudsman to Baroness Caroline Cox: Obvious that Azerbaijan authorities have no intentions of peace

Arman Tatoyan, director of the Tatoyan Foundation Center for Law and Justice, and the former Human Rights Defender (ombudsman) of Armenia, met with Baroness Caroline Cox, a member of the United Kingdom Parliament House of Lords. Tatoyan informed about this on Facebook, and added as follows: "The delegation also included Dr. John Eibner, the International President of Christian Solidarity International (CSI) and Mr. Sam Mason, the CEO of the Humanitarian Aid Relief Trust (HART UK).

"During the meeting, I noted that the authorities of Azerbaijan implement a fascist Armenophobic policies with impunity towards both Armenia and Artsakh. It is against ethnic Armenian identity and is openly genocidal.

"Azerbaijan has blocked Artsakh for already 275 days. 120,000 ethnic Armenians (including 30,000 children) are deliberately forced to starvation, deprived of medicine and vital goods. The Azerbaijani authorities carry out abductions of civilians. The Aghdam road, currently offered as an alternative to the Lachin corridor, is an existential threat and a trap for Armenians of Artsakh.

"I also presented the facts of the unlawful incursions of Azerbaijani armed servicemen into Gegharkunik, Syunik and Vayots Dzor provinces of Armenia. "Border residents are deprived of their pastures and arable lands and opportunities to earn family income due to Azerbaijani criminal activities. People's life, property and other rights, dignity, security are violated.

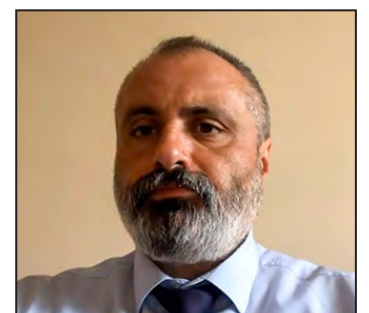
"I also noted during the meeting that Azerbaijan continues to unlawfully keep Armenian prisoners of war for political bargaining purposes, causing suffering to the families of PoWs and missing persons, and keeping the Armenian society in tension. "It is obvious that the Azerbaijani authorities have no intentions of peace. Moreover, they have recently carried out military escalations, including 'Yashma' and 'Commando' special units, known for their brutality, along the border with Armenia and Artsakh.

"At the end of the meeting, we agreed to deepen cooperation, including through new joint projects."

Karabakh presidential advisor: Russian peacekeeping mission is making efforts in talks to reopen Lachin corridor

The Russian peacekeeping mission is making efforts in the negotiations to reopen the Lachin corridor. David Babayan, advisor to the Artsakh (Nagorno-Karabakh) President, told Armenian News-NEWS.am about this.

"The Russian peacekeeping mission is making efforts here. Let's see what developments will take place. There is nothing new at the moment. Since this corridor has an international status, of course it would be ideal if it were restored without any pre-conditions because this is the fulfillment of the

Cont'd on page 8

Turkey to start 'Zangezur corridor' opening work in coming months, Turkish official says

In the coming months, the Turkish side will start the work of opening the "Zangezur Corridor". Abdulkadir Uraloglu, the Minister of Transport and Infrastructure of Turkey, told this to reporters at the Istanbul forum on multimodal transportation and logistics of the Organization of Turkic States, APA reports.

He noted that the Azerbaijani side continues the work in that regard.

"We have overcome a certain path regarding the Zangazur [(Zangazur)] corridor issue, and I believe that Azerbaijan, Turkey, and Armenia will implement it in a short time," the Turkish official said.

To note, this matter is about a transport road through Armenia's Syunik Province. Armenian authorities have announced that they are in favor of the opening of regional communications, but under the jurisdiction of the countries through whose territory they pass, and that there can be no question of a "corridor."

Speaking about the "Zangezur corridor," Azerbaijan and Turkey, however, prefer not to mention its territorial affiliation at all.

Zakharova: Russia is not, never will be Armenia's enemy

Russia is not Armenia's enemy and never will be. Maria Zakharova, the official representative of the Russian foreign ministry, stated this in an interview with RIA Novosti.

"Moscow's harsh reaction to Yerevan's recent harsh statements is due to the fact that they are based on a fabrication or an attempt to distort the facts. We don't even pay so much attention to the tone and personal insults, but to the inaccuracy underlying the statements. And that is why the ambassador of Armenia [to Russia] was called to the [Russian] foreign ministry," Zakharova said on the margins of the Eastern Economic Forum in Vladivostok, Russia.

According to her, if they respond to the daily rude expressions addressed to them, they can no longer work, but only write protest notes. Secondly, it is not their style to respond to that rudeness.

As per Zakharova, they are beyond these daily arguments and react only in cases when concepts of fundamental importance are falsified.

"It was not Russia that recognized Baku's rights over Nagorno-Karabakh, but the leadership of Armenia did that; the people of Armenia should decide how to deal with it. However, there is no need to blame and place the responsibility on Russia for the decisions made in Yerevan. There is no need to look for an enemy in the face of Russia. Russia has never been Armenia's enemy and never will be; it will never happen," she stressed.

Zakharova added that she understands that there is a great temptation to find culprits when something doesn't work out or doesn't go the way it should, but not in this particular case because it can lead to disastrous consequences, which is dangerous for Armenia.

A Realistic ... Cont'd From page 7

helicopters are flying from Armenia and landing in Stepanakert almost daily. Azerbaijan has a right to check the cargo of these helicopters. However, it cannot cancel these flights and is not in a position to shoot down Russian military helicopters and kill Russian soldiers.

The population in Nagorno Karabakh is starving, and soon tens, if not a hundred, people may die from hunger daily. The region's complex geopolitics does not allow for an easy solution to restore supplies of goods to Nagorno Karabakh by land routes. In the current situation, perhaps the only realistic solution is to increase the number of Russian helicopter flights from Armenia to Stepanakert to prevent deaths by hunger. The international community, individual countries, heads of regions, and mayors who are concerned by the growing humanitarian catastrophe in Nagorno Karabakh should apply to Russia, asking Russians to transport their humanitarian assistance to Stepanakert by Russian helicopters, offering any assistance Russians need to do that. The same applies to the authorities of Armenia and Nagorno Karabakh Republic.

It is impossible to bring life back to normalcy by delivering a few tons of goods to Stepanakert by helicopter, as before December 2022, 400 tons of goods entered Nagorno Karabakh daily. Nevertheless, by increasing the number of Russian helicopter flights to Stepanakert, one may prevent mass deaths while politicians are trying to find a long-term solution to the current crisis and the more significant issue of the future of Nagorno Karabakh.

Zoryan Institute to Rabbinical Centre of Europe: We are deeply concerned

The Zoryan Institute

The Zoryan Institute has issued an open letter to the Rabbinical Centre of Europe (RCE). The open letter reads as follows:

As a non-profit organization dedicated to genocide and human rights studies since 1982, the International Institute for Genocide and Human Rights Studies ("IIGHRS", A Division of the Zoryan Institute) is deeply concerned about and takes great issue with the open joint letter that was released by the RCE signed by 50 senior leading European Rabbis.

We recognize that we are currently living in a time where antisemitism is at historically high levels. We also condemn the recent trend in which Holocaust imagery and language have been misappropriated, especially regarding the COVID-19 pandemic. We would like to point out, however, that the word "genocide", coined by Jewish scholar Raphael Lemkin in 1943/1944, was adopted into law in 1948, many years after the Armenian Genocide and as a result of the Shoah. Article II of the 1948 Genocide Convention states:

Genocide means any of the following acts committed with intent to destroy, in whole or in part, a national, ethnical, racial, or religious group, as such:

- 1-Killing members of the group;
- 2-Causing serious bodily or mental harm to members of the group;
- 3-Deliberately inflicting on the group conditions of life calculated to bring about its physical destruction in whole or in part;
- 4-Imposing measures intended to prevent births within the group;
- 5-Forcibly transferring children of the group to another group.

Kindly note that the above definition of the crime of genocide does not include any reference to the number of people who perished, or the magnitude of suffering, but rather to the intent behind the destruction of a group. According to this definition, the Srebrenica massacres (8,000 victims), the Genocide in Rwanda (800,000 victims), the Cambodian Genocide (2 million people), the Shoah (6 million people), and the Armenian Genocide (1.5 million), are all widely understood as constituting genocide under the definition of the Genocide Convention. Applying this term to the current situation in Nagorno-Karabakh is fully in accord with the scholarly and legal understandings of genocide and in no way trivializes or diminishes the Holocaust or any other example of genocide. In fact, various legal scholars such as former prosecutor of the International Criminal Court Luis Moreno Ocampo, as well as genocide scholars have described the situation in Nagorno-Karabakh as constituting genocide. The situation there is not a simple 'political disagreement' as was described in your letter.

We hope that the RCE can appreciate that the phenomenon of genocide is not unique to any one group, nation, religion, or ethnicity. The attempted destruction of an entire population is a crime against all humanity and must be recognized as such no matter who the victim group may be. In our view, genocide is a shared human experience, and unfortunately, this heinous crime has impacted many groups throughout history, and continues to do so in various parts of the world today. This includes Nagorno-Karabakh, whereby a government is deliberately inflicting conditions of life calculated to bring about another group's physical destruction, which is one of the acts of genocide defined in Article II of the Convention listed above.

The Zoryan institute, by teaching genocide comparatively, and by recognizing the destruction, trauma and pain that this crime inflicts, seeks not to prioritize one case over another, but rather deepen our understanding about the common patterns and dynamics that allow genocide to take place and allow us to more effectively prevent future instances of genocide moving forward. Our goal is to educate and teach about genocide in order to work towards a safer and more just world.

We cordially invite you to better acquaint yourselves with the ongoing situation in Nagorno-Karabakh and encourage you to read the recently published edition of the Zoryan Institute academic journal, Genocide Studies International, published by the University of Toronto Press that is devoted to this particular crisis.

We would be happy to send you a physical copy of this issue for your reference.

Karabakh ... Cont'd From page 7

provisions of the international agreement, it should be [re]opened unconditionally. Negotiations are ongoing, so far there is nothing new. Let's not push the processes forward, let's do everything to resume the work. We cannot elaborate on the details," said Babayan.

Earlier, Armenia's opposition MP Tigran Abrahamyan told reporters that the aforesaid negotiations were underway between Artsakh and Russia, as well as Russia and Azerbaijan.

A humanitarian cargo on Tuesday reached Artsakh capital Stepanakert via the Akna (Aghdam) road, and through the Russian Red Cross.

ՅԻՇԱՏԱԿԵԼԻ ՕՐ ՄԸ

Երեքշաբթի՝ 29 Օգոստոս 2023-ին, «Milne Park»-ի մեջ տեղի ունեցած դաշտագնացության հաւաքը

անմոռանալի օր մը եղաւ Թորոնթոյի եգիպտահայերու «խոհեմ տղոց եւ տիկին»ներու (wise guys & ladies) խմբակցութեան: Սոյն հաւաքին հաճոյքը ունեցանք վայելելու ներկայութիւնը, Մոնթրէալէն, Թորոնթօ ժամանած, վաղեմի մեր բարեկամներէն Պարգէ եւ Արփի Նազարթեանները:

Ներկաները անցուցին հաճելի ժամանակ, պատմելով եւ վերջիշելով իրենց անցեալի յուշերը:

Տիկիններու կողմէ պատրաստուած «Pot luck-lunch»-ը համտեսեցին, ներկաները շնորհակալութիւնները յայտնեցին Էտի եւ Լուսի Խունկանեաններուն եւ Կարի եւ Անի Յակոբեաններուն՝ որոնք սիրայօժար յանձն առած էին սոյն հաւաքի համադրումը:

Վարձքը կատար բոլորին:

ՆԵՐԿԱՅ ՄԸ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ ԱՍՍՈՒՆ ՀՈԳԵՒՈՐ ԵՐԱԺՇՏՈՒԹԵԱՆ ՓԱՌԱՏՈՆ ՏԵՂԻ ՊԻՏԻ ՈՒՆԵՆԱՅ

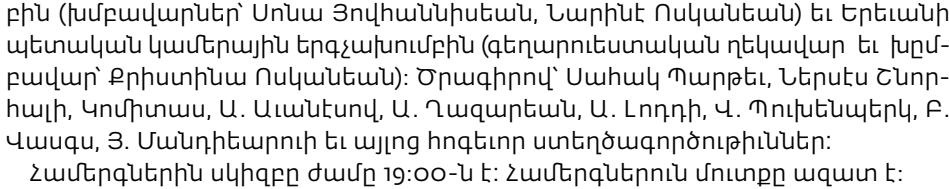
Հայաստանի մէջ Սեպտեմբերին պիտի կայանայ հոգեւոր երաժշտութեան փառատօն: Անիկա նախաձեռնած է Կամերային երաժշտութեան ազգային կեդրոնը՝ ՀՀ կրթութեան, գիտութեան, մշակոյթի եւ մարմնակրթութեան նախարարութեան աջակցութեամբ: Փառատօնին ծիրէն ներս պիտի իրականացուին մարզային համերգներ: Այս մասին կը հաղորդագրուին տարածած են Կամերային երաժշտութեան ազգային կեդրոնէն:

Սեպտեմբեր 22-ին համերգ տեղի պիտի ունենայ Պողոսի տաճարին մէջ՝ մասնակցութեամբ Հայաստանի պետական կամերային երգչախումբի (գեղարուեստական ղեկավար եւ գլխաւոր խմբավար՝ Ռոպերթ Մլքէյեան) եւ Հայաստանի պետական կամերային նուագախումբի (գեղարուեստական ղեկավար եւ գլխաւոր խմբավար՝ Վահան Մարտիրոսեան): Համերգի խմբավար՝ ՀՀ ժողովրդական արտիստ Ռոպերթ Մլքէյեան: Ծրագիրով պիտի ներկայացուին՝ Շարականներ, Կոմիտասի, Ս անսուրեանի, Մ ոցարթի, Շ ուպերթի, Ֆորէի, Պարպերի եւ այլոց հոգեւոր ստեղծագործութիւններ:

Սեպտեմբեր 23-ին համերգ պիտի կայանայ Բ ջնիի Ս ուրբ Ա ստուածածին եկեղեցւոյ մէջ՝ մասնակցութեամբ «Հովեր» պետական կամերային երգչախումբին (խմբավարներ՝ Սոնա Յովհաննիսեան, Նարինէ Ոսկանեան) եւ Երեւանի պետական կամերային երգչախումբին (գեղարուեստական ղեկավար եւ խմբավար՝ Քրիստինա Ոսկանեան): Ծրագիրով՝ Սահակ Պարթեւ, Ներսէ Շնորհալի, Կոմիտաս, Ա. Աւանետով, Ա. Ղազարեան, Ա. Լոդդի, Վ. Պոլիսենպերկ, Բ. Վասգո, Յ. Սանդիկարովի եւ այլոց հոգեւոր ստեղծագործութիւններ:

Համերգներին սկիզբը ժամը 19:00-ն է: Համերգներուն մուտքը ազատ է:

ՄԷԿ Մշակութային Յանձնախումբ եւ ԹԷՔԷԱՆ Մշակութային Միութիւն

միասնաբար կը հրատարակեն ձեռք

Պատմաբան UCLA Փրօֆ. Դոկտ. Մեայուի Դաիթ Սալանեանի Early Modernity & Mobility

անգլերէն լեզուով գրքի գինեձօնին:

Bolsahay Cultural Centre
2855, rue Victor Doré
Montréal, QC, H3M 1T1

Կիրակի 15 Հոկտեմբեր 2023 ժամը 19ին

megbolsahay@gmail.com Bolsahay Centre @MEGBolsahay

ԱՊՐԱԿԱՅ
ՀԱՐԱԹՎԱԹԵՐԹ

Օրհնութեամբ՝ գանատաձայնոց առաջնորդ
գերշ. Տ. Արգար եպիս. Յովակիմեանի

Հովանաւորութեամբ՝
Գանատայի մօտ ՀՀ-ի լիազօր
և արտակարգ գեպան
տիկ. Մնակիտ Յարութիւնեանի

Գեղարուեստական ղեկավար՝
Սամուէլ Քէօշկերեան

Մանակցութեամբ՝
Quatuor Rhapsodie քառակի
Nayiri Piloyan: Alto
Amélie Lamontagne: violon
Ana Drobac: violon
Caroline Richard: Violoncelle

և Սօփրանո **Սաշա Ճիւնեանի**

**Հանդիսաւոր
Նշում**

«ԱՊՐԱԿԱՅ» ՀԱՐԱԹՎԱԹԵՐԹԻ
48-ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՉԻ

Երաժշտական աննախադէպ երեկոյ նուիրում՝
հանճարեղ երգահան - խմբավար

**Արամ
Խաչատուրեան-ի**

ճնդեան 120 ամեակին

Հարաւթ, 4 Նոյեմբեր 2023
և. ժամը 8:00-ին

Թէքեան Մշակ. Միութեան Յ. և Ս. Արզումանեան սրահին մէջ

Մուտքի նուէր: \$50

825 Rue Manoogian, St-Laurent, H4N 1Z5
(514) 747-6680

19 DAYS
MARCH 16 TO APRIL 3RD 2024

**EASTER TOUR
TO EGYPT**

Cairo, Alexandria, Aswan, Abu Simbel, Luxor, Hurghada

LIMITED SPACE
\$US 3475*
(land cost + 2 interior flights)

Early booking rebate* (\$US100)

For participants paying deposit
of \$US 750 the latest on September 1st

DETAILS TO FOLLOW
Open to all from anywhere in the world

Tekeyan center (514) 747-6680
Kayané (514) 983-4759
Nora (438) 889-4743

Թէքեան Մշակութային Միութիւն
Տիկնանց Յանձնախումբ

**ՏԱՐԵԿԱՆ
ՏՕՆԱՎԱՃԱՌ**

BAZAR ANNUEL

Կիրակի, 19 Նոյեմբեր 2023
Dimanche 19 novembre 2023

«ԱՅՍ ԳՊՐՈՅՈՒՆ ...
Շար. - էջ 4 - ԷՆ

վեհանձնութիւն է, քանի որ առիթը կու տայ վերանայելու նոյնինքն սխալին, սրբագրելու զայն եւ նոր եռանդ ու լիցքաւորում տալու՝ մեկնելով մեր ազգային կեանքերուն պարտադրած նոր իրավիճակներէն: Ինչ խօսք, որ մեր ազգային կեանքին նոր իրավիճակները բազմազան են եւ բազմաթիւ... պիտի կարենանք այս վեհանձնութիւնը ցուցաբերել եւ ստեղծել նոր կեանքի գործընթաց մը, որ Մեզ գոնեան կրթական հաստատութեան միջոցով կիպրական-կիպրահայ եւ համահայկական մեր կեանքերուն կարելի ըլլայ տալ նոր դրուածք՝ նոր առաքելութեան մը ընդմէջէն:

Մեզ գոնեան կրթական հաստատութեան առաքելութիւնը կասեցուած է, բայց շէնքերը տակաւին կանգուն են: Այս շէնքերը կը խօսին տակաւին: Եւ Անդրեասը կը պատուիրէ... «Այս դպրոցը կրկին պիտի բանաք»:

Եւ «կրկին բանալու» մէջ կայ նոր տեսիլքի իրագործումը: Նոր տեսիլքը՝ նոր իրավիճակներու մէջ: Եւ նոր իրավիճակները կերտելով է, որ հայուն պատմութիւնը պիտի դնենք շարունակական գործընթացի մէջ:

«Այս դպրոցը կրկին պիտի բանաք»:

Անդրեասին պատուիրը:
Հալուն մարտահրաւիրը:

ԾԵՐԱԿՈՒՏԱԿԱՆ...
Շար. - էջ 4 - ԷՆ

ապահովման ուղղուած որբէ տեսակի աջակցութիւն Ատրպէյճանին:
Ամերիկացի օրէնսդիրը պնդած է՝ Ուաշինկթընը կրնայ եւ պարտաւոր է գործուն դեր խաղալ հակամարտութեան լուծման գործին մէջ, յատկապէս երբ, ինչպէս շեշտած է, ռուս խաղաղապահները ապացուցած են, որ արդիւնաւետ չեն:

Պոպ Մենենտեսի կարծիքով՝ Միացեալ Նահանգները պէտք է փոխէ մօտեցումը, միջնորդութենէն բացի նաեւ հետամուտ ըլլայ, որ Լեռնային Ղարաբաղի մէջ հայերու իրաւունքները, անվտանգութիւնը, արժանապատուութիւնը երաշխաւորուած ըլլան, նաեւ միջնորդէ Պաքոյի եւ Ստեփանակերտի միջեւ ուղիղ քննարկումները:

«Բնականաբար, ազնիւ միջնորդութիւնը կ'ենթադրէ, որ մենք պէտք է ճշմարտութիւնը ըսենք Ատրպէյճանի վայրագութիւններուն մասին: Մենք պէտք է պատասխանատուութեան ենթարկենք այն անձերը, որոնք կ'իրակաւնացնեն ցեղային զտումներու այդ արշաւը: Մենք պէտք է պատժամիջոցներ սահմանենք անոնց նկատմամբ այդ շարքին նախագահ Ալիեւի: Մենք պէտք է արգելափակենք անոնց թաքցուցած հարստութեան ու քարիւղային փողերուն, զբօսանաւերուն եւ Եւրոպայի մէջ անոնց առանձնատուներուն հասանելիութիւնը», յայտնած է ազդեցիկ ծերակուտականը:

ԱՄՆ բարձրաստիճան կոնգրեսականը իր ծաւալուն ելոյթի աւարտին հաւաստիացուցած է, որ այդ դաժան արշաւը կազմակերպող եւ իրականացնող տղամարդիկ չեն խուսափիր պատասխանատուութենէ: «Մենք ձեզ պատասխանատուութեան պիտի ենթարկենք ձեր յանցագործութիւններուն համար, նոյնիսկ եթէ այդ տեւեւ ամբողջ կեանք մը: Դուք գին պիտի վճարէք: Դուք պիտի կանգնիք արդարադատութեան առջեւ», ըսած է Մենենտես:

ՊԱՔՈՒՆ ՀԱՂՈՐԴԱԾ Է, ԹԵ ԻՆՉ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐՈՎ ՊԻՏԻ ԲԱՆԱՅ ԼԱԶԻՆԻ ՄԻՋԱՆՅՔԸ

Ատրպէյճանը Միացեալ Նահանգներու եւ այլ գործընկերներու հետ բարձր մակարդակի շփումներու ընթացքին համաձայնած է Լազինի միջանցքի եւ Աղտամ-Ստեփանակերտ ճանապարհի միաժամանակեայ օգտագործման Կարմիր Խաչի Միջազգային Կոմիտէի միջնորդութեամբ:

Ատրպէյճանի ԱԳՆ-ն յայտարարած է, որ ատրպէյճանական կողմը պատրաստ է Աղտամ-Ստեփանակերտ ճանապարհին զուգահեռ Լազինի միջանցքով ԿԻՄԿ-ի միջնորդութեամբ բեռներու փոխադրման համար պայմաններ ստեղծել անցակէտին սահմանային եւ մաքսային ընթացակարգերու պահպանմամբ:

«Մենք եւս մէկ անգամ կը յայտարարենք, որ ատրպէյճանական կողմը պատրաստ է ԿԻՄԿ-ի միջնորդութեամբ Աղտամ-Խանքենդի ճանապարհին զուգահեռ բեռներու փոխադրման համար պայմաններ ստեղծել Լազինի սահմանային անցակէտին սահմանային եւ մաքսային ընթացակարգերու պահպանմամբ», այս մասին յայտնած է ԱԳՆ մամուլի քարտուղար Այխան Հաճիգատեն: